

אחים בכורים

פתיחה | להיות בכור | מתחים בין האחים | בכור כמבוגר | סקר | דיון וסיכום אישי | ביבליוגרפיה

העבודה הזאת נערכה במסגרת המרכז למחוננים תל חי כחלק ממערך הלימודים של כיתה ט'.

במהלך עבודה זו למדנו על היחסים בין אחים, על הקשר ההדוק שבין מקומך בסדר הלידה לתכונות האופי שלך.

שאלת החקר שלנו הייתה: כיצד מיקומך בין האחים ישפיע עליך? בחרנו להתמקד בסיבות לקיומה של קנאת אחים, אפיוני תכונות בהקשר לסדר הלידה ואיך היותך בכור ישפיע עליך בתור מבוגר.

הסיבה לבחירת הנושא הזה היא ששתינו אחיות בכורות ושתינו חווינו את ההתמודדות השונה שיש לאחים בכורים בילדות. רצינו לדעת האם ישנה דרך לכך שלא תהיה הפלייה בין אחים. הנחת היסוד שלנו הייתה שישנה סיבה לקיומה של שוני ביחס של ההורים לאחים והיא זאת שגורמת למריבות בין אחים. החומרים בהם השתמשנו הם בעיקר כתבי עת, ספרים ועריכת סקר בין תלמידי המרכז למחוננים.

במהלך העבודה למדנו להכיר את מערכת היחסים המסובכת שקיימת בין אחים.

למדנו הרבה על עצמנו ועל המאפיינים של האישיות שלנו דרך העבודה.

העבודה התבצעה בידי ברית אלמוג וטל שלזינגר, תלמידות כיתה ט במסגרת קורס לעריכת עבודות חקר, מרכז מדע ודעת למחוננים במכללת תל חי, תשע"א 2011.

תודה לדניאלה שאול, מנחת הקורס, על התמיכה והעזרה בהכנת העבודה

אחים בכורים

פתיחה | להיות בכור | מתחים בין האחים | בכור כמבוגר | סקר | דיון וסיכום אישי | ביבליוגרפיה

הגדרות מילוניות

ההגדרה המילונית של המילה בכור לפי מילון העברי המרוכז מאת אברהם אבן שושן:
בכור - בן שנולד ראשון להוריו.

מושגים עם המילה בכור:

בכור אביב - פרח ממשפחת הרקפתיים אשר פורח בתחילת האביב.

בכור מוות - כינוי למלאך המוות.

בכור שוטה - בכור לאמו אבל לא לאביו אשר אין לו זכות בכורה בירושה.

בכור שטן - כינוי חיבה לחרוף וחצוף כאחד.

אחים בכורים

פתיחה | להיות בכור | מתחים בין האחים | בכור כמבוגר | סקר | דיון וסיכום אישי | ביבליוגרפיה

התמודדות בילדות

האח הבכור נאלץ להתמודד עם ציפיות גדולות במיוחד בגלל היותו בכור. הוא נידרש לבגרות, לאחריות ולרצינות שלרוב אינה תואמת את גילו ואת אישיותו. הבכור מתמודד עם קינאה בין האחים, תחרות עם האחים הקטנים, ציפיות גדולות ודרישות מרובות.

לידת אח נוסף

מה קורה לבכור עם הולדת האח? ואיך זה משפיע על חייו?
- נירית צוק (צוק, 2005), טוענת כי, הילד הבכור הוא הילד היחיד שמתמודד עם יחידות בעולם, ובלעדיות של ההורים.
הוא גם יחיד שמתמודד עם משבר ברגע הולדת האח. גם אחרי הולדת אח, הוא נאלץ להתמודד עם הציפיות של ההורים והתחרות עם האח הקטן.
האח הבכור גם מתמודד עם התלות שהילד מפתח בהוריו והחוויה שלו כיחיד הופכות לו לבעיה גדולה עם הולדת האח. כאשר האח השני נולד הבכור חווה משבר. ההורים מצפים מהבכור שיתנהג בבגרות ויסתדר לבד, אבל שוכחים שמעולם לא לימדו אותו כיצד לעשות זאת.
- צוק קובעת כי הבכור חווה את הולדת האח כמשבר המזעזע את עולמו. כי כשנולד האח הבא, יש לבכור הרעה גדולה בתנאים.
אף ילד בכור אינו חושב שיבוא יום שבו הוא יצטרך להתחלק בעולמו עם ילד אחר. לכן, הוא חווה את הלידה של האח כבגידה מצד ההורים. ההורים הבטיחו לו עולם אחד ופתאום אומרים לו: תתחלק!

אחים בכורים

פתיחה | להיות בכור | מתחים בין האחים | בכור כמבוגר | סקר | דיון וסיכום אישי | ביבליוגרפיה

תמר אלפיה (אלפיה, 2008) אומרת כי, העוינות שבין האחים, הבכור והשני, מופיעה בכך שהאח הבכור מפנה אצבע מאשימה כלפי הצעיר, שתפס את מקומו כשהמטרה שלו היא להרוויח חזרה את תשומת הלב של ההורים. בתחילת חייו האח הבכור מתפקד כבן יחיד שרגיל לקבל הכל ללא שום מתחרה. "כשהילד השני נולד נוצרת תחרות", קובעת תמר אלפיה, באותו הרגע הבכור חווה לראשונה רגשות קנאה וקיפוח.

ענת קדם-מידן (קדם-מידן, 1991) מצאה במחקריה, שנוצרות הפרעות מסוימות בגלל הולדת אח. ההפרעות העיקריות הן:

1. חזרה לתפקודים ילדותיים יותר באכילה, שינה וניקיון.
 2. התנהגות אגרסיבית יותר במידה משמעותית.
- במחקר אחר דווח על הגברת בעיות ההתנהגות ב- 90%.

יחסים בין האחים במכלול המשפחה

צוק קובעת, כי האדם הוא יצור חברתי ולכן הוא כל הזמן שואף לצמוח ולגדול, וגם לצאת ממצב של חולשה למצב של עליונות. כך גם היחסים בין האחים. הבכור מנסה לשמור על מקומו ועל ייחודו מתוך חשש שהאח הקטן יצליח כמוהו.

אלפיה טוענת, כי העוינות שבין האחים - הבכור והשני, מתבטאת בכך שהאח הבכור מפנה אצבע מאשימה כלפי הצעיר, שתפס את מקומו כשהמטרה שלו היא להרוויח חזרה את תשומת הלב של ההורים. פייבר (פייבר, 1999) קובעת, כי הקנאה באח שנחשב ליפה יותר, או למוצלח יותר גורמת למריבות בין האחים. לפי רייט (ריט, 1987) קנאת האחים קשורה גם בהפרשי הגיל. ככול שהפער בין האח הבכור לשני גדול יותר, כך גדל הסיכוי לקנאה, כי ישנו חיכוך רב בגלל תחומי העניין המשותפים.

אחים בכורים

פתיחה | להיות בכור | מתחים בין האחים | בכור כמבוגר | סקר | דיון וסיכום אישי | ביבליוגרפיה

ההורים והמתחים בין אחים

לפי צוק, (צוק, 2005), ההורים נוטים לפתח ציפיות כל כך גדולות מהילדים הבכורים, עד שלפעמים הם שוכחים שמדובר בילדים קטנים.

בדרך כלל, כשמסתבר שמין העובר זהה למין ההורה, ההורה מפתח ציפיות שהילד יהיה מוצלח במיוחד במקומות שההורה נכשל בהם, או שלא הצליח בהם מספיק.

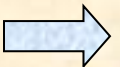
לפעמים הילד אינו מצליח לעמוד בציפיות של הוריו וההורה, לא במודע, מראה לו את אכזבתו.

אביבה לוינסון (לוינסון, 2002) מצאה, כי מבחינת הילד, מה שקורה בתוך המשפחה הוא גם מה שקורה בעולם החיצוני. אם הילד הינו במרכז המשפחה, וכולם תמיד סובבים סביבו, הוא מניח שכך גם אמור להיות בעולם החיצוני. המסקנה היא שהילד חושב שהוא מרכז העולם, וזה יכול להפוך לתכונות אישיות.

קדם-מידן אומרת, כי אחרי הולדת האח, היחס בין יוזמה לשיחה טובה וידידותית לבין שיחה על שלילה ואיסורים התהפך. אם קודם השיחות החיוביות היו יותר דומיננטיות ורבות, אחרי הלידה הגלגל מתהפך ויש יותר שיחות שליליות כלפי הילד, בעוד שהשיחות החיוביות נעשות לעיתים רחוקות יותר.

אלפיה מוסיפה, כי הבכור לומד במהירות להיות אחראי ועוזר ובתמורה לכך הוא מקבל שבחים. השאלה "מה הוא הורה טוב?" והשאלה "מה יצא מהילד שלי?" קיימת באופן בולט אצל הורים חדשים. להורים לבן יחיד יש גם אפשרות להקדיש לו את מירב תשומת הלב ביחס, והמשאבים אליהם הוא זקוק.

לוינסון אומרת כי בנושא ההתמודדות האישית, בכל מקרה, לכל אדם יש אופי ייחודי, ולא כל אחד יגיב לאותו מקרה באותו אופן. אבל, ישנן הוכחות לכך שהמקום בסדר הלידה הוא אחד מהגורמים המשפיעים על אישיותנו. בפועל, מה שקרה הוא שההורים מתייחסים לכל ילד באופן שונה.

אחים בכורים

פתיחה | להיות בכור | מתחים בין האחים | בכור כמבוגר | סקר | דיון וסיכום אישי | ביבליוגרפיה

היחס המשפחתי

פייבר (פייבר, 1999) טוענת, כי במשפחות בהן אחד האחים מגלה כישרון יוצא דופן בתחום מסוים, למשפחה יש נטייה לקדם אותו ומתוך כך להזיז את האחים האחרים מדרנו. סדר הלידה של האח אינו קובע, ברגע שהאח מתקדם בתחומו, ההורים מוותרים על האח השני ומוצאים לו תחום אחר בו הוא יגלה את כישרונו, בלי תחרות באח. זה קורה מכיוון שההורים מניחים שהאח יכול לגלות כישרון בתחום אחר, או בכדי לחסוך את המבוכה שבהשוואה לאח הכישרוני. הרבה פעמים הילד שנושל מהתחום כדי לפנות מקום לאחיו, מרגיש דחייה בהמשך חייו. מבחינת המשפחה כל כך פשוט לשחק בתפקידים, עד שבלי לשים לב, כולנו תופסים משבצת בתוך המשחק. האח הבכור לרוב החכם והמצטיין.

במשפחות בהן מורגשת תחרותיות בין האחים, הילד השני צריך לבחור אם להתחרות בראשון או דווקא לבחור בגישה אחרת כדי לקבל את תשומת לב שהוא רוצה.

האח הבכור והילד הצעיר יוצרים פעמים רבות קואליציה נגד האח האמצעי, ולרוב יש דמיון רגשי בין האח הבכור לאח הקטן והקשר שלהם חם יותר וחברי.

עוד יחסי כוחות הקיימים בין אחים הם יחסי קירבה גדולה בגיל, ולכן ישנם תחומי עניין משותפים אך גם יותר תחרותיות.

אחים בכורים

פתיחה | להיות בכור | מתחים בין האחים | בכור כמבוגר | סקר | דיון וסיכום אישי | ביבליוגרפיה

מתחים וקנאה בין האחים

סיפורי המקרא של מתחים בין האחים

לפי המקרא הפעם הראשונה בה מוזכרים מתחים בין אחים היא בסיפור של קין והבל. לפי הכתוב, קין קינא בכך שה' מקבל את המנחה של הבל בשמחה רבה יותר מאשר את המנחה של קין. עקב זה קין הורג את הבל.

לאורך כל התנ"ך הייתה מתוארת קנאה בין אחים וההתמודדות של האחים עם הקנאה. הסיפור חוזר על עצמו בנוסחים שונים במקרא כולו:

יעקב קינא בעשיו על שקיבל את הבכורה וגנב אותה ממנו.

אחיו של יוסף קינאו בו ולכן מכרו אותו לישמעאלים.

בין בני דוד שררה תחרות מתמדת על כס המלוכה ועל הירושה.

קנאת האחים בבית דויד הובילה למלחמות קשות ועקובות מדם.

השפעת החברה

קנאת אחים היא ללא ספק תופעה נפוצה גם בימינו, תופעה הקיימת בכל בית.

אחד הגורמים לתופעה הוא יחס החברה.

במידה ואחד האחים מקבל יחס טוב יותר מההורים, מצליח בחיי החברה יותר מהשני או מוצלח יותר

בתחומים נוספים כגון לימודים, אז נוצרת קנאה בין האחים.

לחברה יש השפעה גדולה על הקנאה בין האחים, כמו הגדלת יצר התחרותיות או השוואה מתמדת בין האחים.

כמשפחה, ההתמודדות שלנו עם התופעה היא יומיומית ובלתי נמנעת.

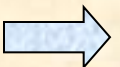
אחים בכורים

פתיחה | להיות בכור | מתחים בין האחים | בכור כמבוגר | סקר | דיון וסיכום אישי | ביבליוגרפיה

משחקי תפקידים

אדל פייבר ואליון מייזליש (פייבר ומיזליש 1999) קובעות, כי האח הבכור לרוב הינו החכם והמצטיין, בעוד האח השני נוטה לתפוס את משבצת המרדן כדי לקבל את תשומת הלב. לגבי מה שמוביל ליחס של החברה כלפי השני החוקרת אומרת כי: "אף אחד מהאחים לא כל כך נהנה מהתפקיד, ולא מהיחס שבא בעקבותיו. הציפיות על הבכור מכבידות עליו. הכעס על השני מעציב אותו".
הקנאה היא שמובילה למריבות. הקנאה באח שנחשב ליפה יותר, או למוצלח יותר גורמת מריבות בין האחים.

לטענת אביבה לוינסון (לוינסון 2002): "מאפיין נוסף של בכורים הוא שהם אחראים במשפחה, הם תומכים, הם אלה שפונים אליהם לעזרה, וזה קורה בגלל שהם גדלים לתוך עולם המבוגרים, והרבה פעמים קשורים יותר להורים".
הבכור לרוב מנסה לרצות את ההורים.
במשפחות בהן מורגשת תחרותיות בין האחים הילד השני צריך לבחור אם להתחרות בראשון או דווקא לבחור בגישה אחרת כדי לקבל את תשומת הלב שהוא רוצה.
לטענת תמר אלפיה (אלפיה 2008) הילד השני נתון בתחרות כפולה והיא זו שמאפיינת אותו. כי הוא מרגיש כמישהו שחייב להוכיח את עצמו כל הזמן.
בתחילת חייו האח הבכור מתפקד כבן יחיד שרגיל לקבל הכל ללא שום מתחרה.
"כשהילד השני נולד נוצרת תחרות" טוענת אלפיה ובאותו הרגע הבכור חווה לראשונה ברגשות קנאה וקיפוח. הבכור לומד במהירות להיות אחראי ועוזר להורים ובתמורה לכך הוא מקבל שבחים.

אחים בכורים

פתיחה | להיות בכור | מתחים בין האחים | בכור כמבוגר | סקר | דיון וסיכום אישי | ביבליוגרפיה

בכורים כמבוגרים

אביבה לוינסון (לוינסון, 2002) קובעת כי מאפיין של בכורים הוא שהם אחראים במשפחה. הם תומכים, הם אלה שפונים אליהם לעזרה, וזה קורה בגלל שהם גדלים לתוך עולם המבוגרים, והרבה פעמים קשורים יותר להורים. לוינסון גם טוענת שהבכור מנסה לרצות את ההורים.

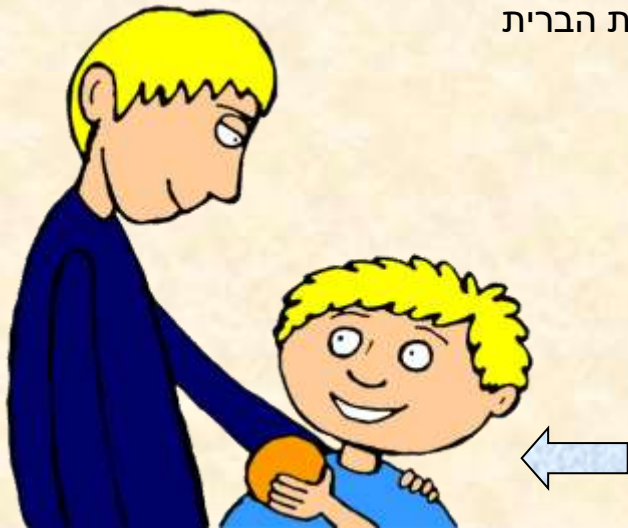
התכונות שהיא מצאה שמאפיינות בכורים הן: שאפתנות, רצינות, הישגיות, אחריות, תחרותיות. בתנאי שהם לא הגיעו למצב שבו הם התייאשו מהציפיות שנדרשות מהם.

לוינסון מצאה שסטטיסטית, בכורים נוטים לשמרנות וללקיחת מנהיגות. לעומתם, לאחים קטנים יש נטייה להתמרד כי הם מרגישים פחות חשובים, ולפי החוויות המוקדמות שלהם הם מנסים לשנות את הסדר הקיים.

לוינסון מצאה, שבאופן שיטתי יש קשר בין עמדות פוליטיות של פוליטיקאים בארצות הברית לבין סדר הלידה שלהם.

סטודנטים בכורים שהשתתפו במחקר העדיפו חברה במצבי לחץ.

לעומת זאת, סטודנטים שהם אחים קטנים העדיפו להתבודד במצבי לחץ.

אחים בכורים

פתיחה | להיות בכור | מתחים בין האחים | בכור כמבוגר | סקר | דיון וסיכום אישי | ביבליוגרפיה

לטענת תמר אלפיה (אלפיה, 2008) הבכור הוא בדרך כלל אחראי יותר, ממושמע ויציב ובוגר יותר. מעצם הפיכתו לאח בכור מיוחסת לו בגרות.

אלפיה גם מציינת שהבכורים נוטים לרצות יותר את הסביבה שלהם. לפי מחקרה, הבכור ימשיך להיות זקוק לחיזוקים כל חייו, מכל דמות סמכותית. ואחים בכורים הינם הישגיים יותר, לדוגמא:

ניתן לומר שלבכורים יש נטייה לקריירות יותר יציבות ושמרניות, ולרוב יש להם השכלה גבוהה יותר. רבים מהמרצים באקדמיה, הרופאים, המנתחים, המנהלים והפוליטיקאים הם ילדים בכורים. זאת, כי הם מבינים שכשאתה הולך בעקבות מה שמצופה ממך אתה גם מתוגמל בהתאם.

מהילד הבכור ההורים מצפים רמת משמעת גבוהה ביותר, הוא גם זה שמקבל את כמות הנזיפות והעונשים הגבוהה ביותר. זו הסיבה שבשלה בכורים הופכים לאנשים רציניים יותר ובעלי משמעת גבוהה.

כך שלמרות שהבכורים נוטים לרצות את הוריהם, הם גם מפתחים איזו עוינות כלפי החיים, כלפי האחריות, כלפי הדאגה, כלפי האחים שלקחו להם את המקום.

אומנם אין חוקים מוגדרים וכל אדם הוא אישיות בפני עצמו אך בכל זאת ישנם דפוסים מסוימים שהופעתם ניתנת לחיזוי. לדוגמא: אחים בכורים נוטים להיות בטוחים בעצמם כי הבכור מקבל למשך תקופה מסוימת את כל תשומת הלב בבית, מה שגורם לו להרגיש שהוא חשוב מאד.

מכיוון שהבכור נולד לתוך עולם המבוגרים, הוא נעשה ממושמע יותר, יציב יותר ומוסרי יותר. יש לו נטייה להיות בעל ביטחון עצמי גבוה והינו בעל עקשנות יתרה. יש חוקרים שטוענים שזו הסיבה לאחוז הגבוה של בכורים שעובדים כמנהלים, פוליטיקאים ואנשי צבא מוצלחים.

אחים בכורים

פתיחה | להיות בכור | מתחים בין האחים | בכור כמבוגר | סקר | דיון וסיכום אישי | ביבליוגרפיה

חקר עצמאי – סקר בין הבכורים בכיתה ט' בתל חי

לשם בדיקת מקומו של האח הבכור ערכנו סקר בין תלמידי כיתה ט' במרכז בתל חי. בסקר השתתפו 18 תלמידים, בנים ובנות, בגילאי 14-15.

שאלות הסקר נושא משפחה:

1. האם אתה רב הרבה עם האחים?
2. האם אתה רב הרבה עם ההורים?
3. האם אתה מרגיש שההורים דורשים ממך יותר מאשר הם דורשים מאחייך?
4. עד כמה אתה לוקח חלק פעיל באחריות המשפחה?
5. האם אתה מרגיש שאחרי מריבות ההורים נוטים יותר להגן על האחים?
6. האם אתה מבצע את מטלות הבית על מנת לרצות את ההורים?
7. האם אתה מרגיש אחריות לגבי האחים הקטנים?
8. איך אתה מרגיש עם מטלות כמו שמירה על האחים או עשייה משהו למענם?

נושא חברה

1. האם אתה מתחבר בקלות לאנשים?
2. האם תעדיף להיות לבד או בחברת אנשים?
3. איפה אתה מבחינת המעגל החברתי שלך: במרכז, באמצע או בשוליים?

אחים בכורים

פתיחה | להיות בכור | מתחים בין האחים | בכור כמבוגר | סקר | דיון וסיכום אישי | ביבליוגרפיה

נושא תכונות אופי

סמן X מתחת לשלושת התכונות שהכי מאפיינות אותך.

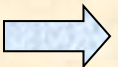
מנהיגות שאפתנות מרדנות חברותיות שקט קולני מפונק יצירתי

בכור ביחס לאח קטן

1. האם אתה חושב שיש שינוי בהתנהגות ההורים בין אח בכור לאח הקטן?
2. האם אתה חושב שיש שינוי בציפיות הקטן לבין האח הבכור?
3. האם אתה חושב שאחד האחים צריך לעבוד קשה יותר כדי לקבל אותו יחס בגלל סדר הלידה שלו?

ניתוח תוצאות הסקר

- מתוך הסקר עלה שאחים בכורים וילדי "סנדוויץ'" טוענים שיש להם תכונות משותפות דומות.
מתוך 7 בכורים כולם ענו שאחת משלוש התכונות הדומיננטיות שלהם היא מנהיגות.
מתוך 3 ילדי "סנדוויץ'" שניים ענו שהם מנהיגים.
4 בכורים טענו שחברותיות היא אחת התכונות שמאפנות אותם.
מתוך 3 ילדי "סנדוויץ'" 2 ענו שחברותיות מאפיינת אותם.

אחים בכורים

פתיחה | להיות בכור | מתחים בין האחים | בכור כמבוגר | סקר | דיון וסיכום אישי | ביבליוגרפיה

סיכום תוצאות הסקר

לא ניתן שלא לשים לב לדמיון שבין תוצאות הסקר של האחים הבכורים לבין תוצאות הסקר של ילדי ה"סנדוויץ'".

הדמיון הזה מעלה מחדש את הטענה שקראנו עליה בהרבה מאמרים שלאח השני יש שתי אפשרויות לבחירת האופי שלו:

הראשונה, ללכת ולחקות את האח הבכור בתכונות האופי ובכך להתחרות איתו על תשומת הלב של ההורים, כאשר הוא מתנהג בדיוק כמו אחיו שגדול ממנו.

האפשרות השנייה שהועלתה היא ללכת בדרך ההפוכה מהאח הבכור. כאשר האחר הבכור עושה משהו, האח השני יבחר בדרך ההפוכה.

ואף אנחנו ראינו לדוגמא: כאשר האח הבכור יאמר דבר אחד, האח השני יאמר דבר הפוך ממה שאמר האח הבכור רק כדי לסתור את דבריו. כך הוא יקבל את תשומת הלב של ההורים גם אם היא לא חיובית. כנראה שהאחים האמצעיים שהשתתפו בסקר שלנו בחרו בדרך של "לחקות את האחים הבכורים".

אחים בכורים

פתיחה | להיות בכור | מתחים בין האחים | בכור כמבוגר | סקר | דיון וסיכום אישי | ביבליוגרפיה

דיון

בעבודה גילינו לאח השני יש לרוב שתי אפרויות לבחירת האופי. האפשרות הראשונה היא לחקות את אחיו הגדול ובכך להתחרות איתו על תשומת הלב של ההורים והאפשרות השנייה היא לתפוס את משבצת המרדן כדי לקבל את תשומת הלב.

בסקר שערכנו ניתן היה לראות שהאחים האמצעיים שענו על הסקר ענו תשובות דומות לאלו שהאחים הבכורים ענו.

לכן ניתן להסיק שהאחים האמצעיים ששאלנו הם מאלו ש"מחקים" את התנהגות האח הבכור. בעבודה נמצא, שמאפיין של בכורים הוא שהם אחראים במשפחה, שהם שאפתניים, רציניים, הישגיים ותחרותיים.

בסקר התבקשו האחים הבכורים לסמן את שלושת התכונות שהכי מאפיינות אותם. כל האחים הבכורים טענו שהם מנהיגים ורובם טענו שהם חברותיים. התכונה השלישית שרוב הבכורים סימנו היא שאפתנות, בדיוק לפי הטענות שעלו לאורך העבודה.

הממצאים בסקר תאמו לממצאים מהסקירה הספרותית שעשינו והוכיחו אותם בפועל.

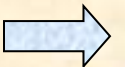
אחים בכורים

פתיחה | להיות בכור | מתחים בין האחים | בכור כמבוגר | סקר | דיון וסיכום אישי | ביבליוגרפיה

סיכום אישי – טל

הנושא של העבודה נבחר מעצם העובדה שגם אני וגם ברית שותפתי לעבודה הננו אחיות בכורות. כאחות בכורה חווייתי הרבה קנאה במערכת היחסים שביני לבין אחיי הקטנים. במהלך העבודה רציתי לדעת מדוע בכלל מתקיימת קנאה בין אחים? אם ואיך אפשר להתגבר עליה? העבודה הבהירה לי שמערכת היחסים שביני לבין אחיי אינה שונה ממערכות יחסים רבות אחרות. עבודת החקר בנושא זה הובילה אותי להבנות חדשות על תכונות אופי של אנשים ועל הסיבות להתהוותן. לפי דעתי אין פיתרון כדי "לנטרל" לחלוטין את הקנאה הקיימת בין אחים, היא טבעית ובמידה והיא לא עיקר היחסים בין האחים אז היא גם נכונה ובריאה למערכת היחסים. הכנת העבודה הובילה אותי לפרידה מתל חי. המרכז בתל חי היווה בשבילי בית במשך שש שנים ואני גאה בעובדה שיישאר משהו ממני גם אחרי שאני אעזוב.

טל.

אחים בכורים

פתיחה | להיות בכור | מתחים בין האחים | בכור כמבוגר | סקר | דיון וסיכום אישי | ביבליוגרפיה

סיכום אישי - ברית

הנושא נבחר משום שגם אני וגם טל חשבנו שהוא מיוחד וקשור אלינו, ולכן יהיה לנו מעניין לחקור אותו ולרדת לעומקו. בתחילת העבודה הייתי מאוד סקפטית לגבי מה שאני אמצא ומה שאני אוכל ללמוד ממנה גם על עצמי וגם על חיי.

במהלך העבודה וחקר הנושא למדתי הרבה עם הילדות שלי ועל האופי שלי. הבנתי הרבה מחויות ילדות שלי בצורה בוגרת יותר. סקירת המחקרים וקריאת הספרים נתנו לי יכולת לפתח נקודת מבט שונה בהקשר אלי ומשפחתי, נקודת מבט כוללת יותר ומדעית יותר.

אני חושבת שאין פיתרון קסמים לשינוי הבעיות שנוצרות בין האחים ויחסי ההורים. הדברים היחידים שלפי דעתי ההורים יכולים לעשות כדי להקל את המצב של האח הבכור הם לזכור את גילו, ואת התפתחותו לפני הלידה, כדי לא להפיל עליו אחריות שלא מתאימה לו ולאישיותו. הדבר שני שאני חושבת שההורים יכולים לעשות הוא לנסות להסביר לילד הבכור מה הולך לקרות, להכין אותו לקראת הבאות.

על העבודה הזאת עבדנו במשך השנה האחרונה, ואני מאוד גאה בתוצאה. אני חושבת שלמרות שהנושא הזה נשמע מאוד קטן וחסר חשיבות לפעמים, יש לו חשיבות גדולה בהתפתחות שלנו ובחיים שלנו.

ברית.

אחים בכורים

פתיחה | להיות בכור | מתחים בין האחים | בכור כמבוגר | סקר | דיון וסיכום אישי | ביבליוגרפיה

ביבליוגרפיה

- גרינברג ס., (1950) אתם וילדכם, ירושלים: הוצאת להורים
- אלפיה ת., (2008) "הנה הבאתי" מתוך: הורים וילדים, 42-48: 245
- לוינסון א., (2002) "הסדר קובע" מתוך: הורים וילדים, 64-68: 169
- פייבר א., (1999) אחים ללא יריבות: איך לעזור לילדיכם לחיות יחד, אלקנה: לייף סנטר
- צוק נ., (2005) "מכת בכורות" מתוך: הורים וילדים, 44-50: 207
- קדם-מידן ע., (1991) "נולד לי אח" מתוך: מעגלי קריאה: כתב-עת לעיון ולהדרכה בספרות ילדים, 20: 29-46
- ריט ס., (1987) קנאת אחים, תל אביב: ספרית פועלים
- שליט-אבני ת., (2000) "אח גדול קטן" מתוך: הורים וילדים, 76-80: 152